

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

199. An delectatio coniugis cum foemina aliena habeat non solum malitiam contra castitatem, sed etiam contra iustitiam? Et docetur licitum esse coniugibus delectari de copula maritali, ac si praesens ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

tionem, & id quod diximus de delectatione, dicendum esse puto, etiam de tactibus. Et hæc omnia asserit Sanchez *vbi supra*, quem postea sequitur Granada in 1.2. d. *Thoma cont. 6. disp. 5. num. 10.* & Villalobos in *summa, tom. 2. tract. 40. diff. 17. num. 6.* vbi ita ait. [Duda es quando entre los casados no es lícito el acto conjugal, porque tienen hecho voto de castidad, ò por falta de salud, ò por otro impedimento, si entonces es lícita la delectacion. A lo qual respondo, que si es por voto, en tal caso como el acto es ilícito, tambien lo sera la delectacion, como dize Sanchez, mas no quando fuesse el impedimento extrinseco tan solamente, como el mismo dize; y lo mismo sienta, quando por la afinidad que sobreniene al matrimonio, no pueden pedir el debito, porque este es impedimento extrinseco del precepto de la Iglesia, en pena del pecado.] Sic ille; unde apparet non bene Rodriguez dixisse, opinionem Sanchez à morali Theologia alienam esse; est enim probabilissima.

Sup. hoc in Ref. seq. §. vlt.

RESOL. CXCIX.

An delectatio coniugis cum femina aliena, habeat non solum malitiam contra Castitatem, sed etiam contra Iustitiam?

Et docetur licitum esse coniugibus delectari de copula maritali, ac si præsens esset, etiam si inde confurgat membri pudendi alteratio, & commotio absque pollutionis periculo?

Et aduertitur non esse licitum coniugibus ligatis voto castitatis delectari de copula legitime habita, vel habenda, & hoc etiam procedit, si coniux emisit votum Castitatis absque consensu alterius coniugis, ratione cuius non deobligatur à debiti redditione?
Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 1. Rel. 73.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 7. Ref. 100. 101. & 102. §. vlt. pñt mediū. à vers. Sed hæc. & in Ref. 104. cursum in §. Nota vero.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent communiter, vide Bonacinam de *matri. quest. 4. punct. 8. n. 19.* Et ratio est, quia coniux per matrimonium non solum corpus, sed etiam affectus alteri coniugi obligauit. Ergo si in alteram feminam à sua coniuge inclinatur, iniuriam illi irrogat.

2. Sed hæc ratio non caret difficultate, vt docet Castrus Palaus in *opere morali tom. 1. tract. 2. diff. 2. punct. 10. §. 45. num. 4.* supposita eius sententia affirmante delectationem non accipere malitiam omnè obiecti, sed quatenus ab intellectu voluntati representatur. Cum autem à circumstantia coniugis possit intellectus præscindere, & se ipsum quasi solum considerare, non videtur circumstantiam coniugij posse malitiam tali delectationi tribuere. Quòd autem per coniugium non se coniuges obligauerint ab his delectationibus abstinere, sicuti obligant vouentes castitatem, inde probatur, quia hæc delectationes sunt per se incognitæ alteri coniugi. Ergo non potest ratione illatum iniuriam pati, neque ob illas copula sibi debita. Ergo non sunt contra iustitiam, sed solum contra temperantiam; quod dubitando dictum sit. Hæc omnia Castrus, sed tu ne discedas à prima sententia affirmatiua.

3. Verum, vt alibi diximus, & nunc iterum doceo cum dicto Castrus Palaus *vbi supra, tr. 2. disp. 2. punct. 10. §. 2. num. 17.* licitum est coniugibus delectari de copula maritali habita, vel habenda, ac si præsens esset, modò absit periculum pollutionis, quia hæc delectatio coniugibus est licita, eo quòd principium, & dispositio sic copulæ coniugalis, quæ illis licita est, neque redditur mortalis, etiam si inde confurgat membri pudendi alteratio, & commotio absque pollutionis periculo, quia hæc omnia ad co-

Alibi sup. contento in hoc §. supra in Ref. 195. per totam, & in Ref. 196. §. 2. & in Ref. 198. §. Sed non & lege etiã doctrinam Ref. 197. pro

pulam maritalem de se ordinantur, si tamen proprie eorum delectationem appetantur, et culpa venialis, quia extrahitur à suo fine. Quod verò Silas affirmat in part. 2. tract. 13. disp. 6. sect. 3. o. num. 207. mortale esse, si coniuges delectentur de copula maritali imaginaria, & fictam, non probatur, quia parum refert copulam esse fictam, vel veram, si delectatio absolute illis prohibita non est, & non fertur ad obiectum formaliter malum. Ita Castrus loco citato, cui adde quez in part. 2. disp. 113. cap. 2. Layman, Sanchez, & dam Theologastrum citati.

4. Nota tamen non esse licitum coniugibus ligatis voto castitatis delectari de copula legitime habita, vel habenda, quia licet obiectum bonum sit, at delectatio bona non est, quia aduersatur voto castitatis, quod prohibet omnem delectationem sensibilem veneream. Ita Basilius Pontius de *matri. lib. 1. c. 16. §. 2. n. 12.* Sanchez, Valq. & alij, que opinio procedit aduersus aliquos penes Coninch de *Sacram. vbi supra, n. 109.* etiam si coniux emisit votum castitatis absque consensu alterius coniugis, ratione cuius non deobligatur à debiti redditione. Ita Lessius lib. 4. c. 3. dub. 14. n. 106. Valq. disp. 113. cap. 2. & alij.

RESOL. CC.

An coniuges venientes copula causa voluptatis peccent venialiter?

Et notatur non esse peccatum veniale conseruare matrimonium ob pulchritudinem, vel diuitias?
part. 3. tr. 4. Ref. 13. alias 216.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondent Sanch. de *matri. tom. 3. lib. 9. disp. 11. n. 4.* Bonacina de *matri. quest. 4. punct. 6. num. 7.* & alij penes ipsos.

2. Sed ego puto probabiliter non esse peccatum veniale cognoscere vxorem causa voluptatis, & hanc opinionem probabilem putat Veracrus in *speculo, part. 3. art. 16. concl. 2.* & docent Ioan. Sanctius in *selectis, disp. 23. n. 25.* & Basilius Pontius de *matri. lib. 1. cap. 21. num. 6.* & 7. & ex veteribus Maior in 4. sent. *dist. 31. quest. unica, concl. 7.* & Almainius in 4. sent. *dist. 26. quest. 1. in fine.*

3. Notandum est etiam contra Sanchez lib. 2. *disp. 29. quest. 3. num. 11.* non esse neque peccatum veniale contrahere matrimonium ob pulchritudinem, vel diuitias. Et ita docet Pontius *vbi supra, num. 13.* cum Soto in 4. *dist. 20. quest. 1. art. 1. concl. 3.* & Maiore in 4. *dist. 26. quest. 3. concl. 1. & 2.*

RESOL. CCI.

An copula coniugalis iniura propter dilectionem inducat peccatum veniale?

Et sequitur quod qui reddit debitum postulanti illud ex sola voluptate, an similiter peccet?

Ex quibus colligitur coniugatos peccare venialiter, quando cibis calidis, aut tinguentis, oleis, melle, & aliis medicamentis vniuntur ad excitandum, & magis accendendam voluptatem?

Et notatur copulam inter coniugatos esse sanctorum tuendam, & vel conseruandam non includere culpam venialem, &c?

Et an actus coniugalis factus solum ad euadendam continentiam eius, qui petiti debitem, seu propriam fornicationem vitandam, sui culpa venialis?

Et quid in casu, quo petens debitum carnis molitius non

ANTON
Opera
Tom. 1. & 2.
E III